

emсли info

Nr. 3 (21) **Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit** september 2002

TÄHTIS

SISEMINISTEERIUM SEOSTAB ÜHENDUSED MAFFIAGA

Siseministeerium kritiseerib Eesti kodanikeühiskonna arengu kontseptsiooni eelnõu, hoiatades dokumendis peituvate julgeolekuriskide eest.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua esinduskogu esimees Agu Laius kinnitas, et kontseptsiooni sidumine maffia ja muude kuritegelike grupeeringute esilekerkimisega on absurdne. "See kiri on püüd ehitada Eestis üles riiklikult juhitud kolmandat sektorit, mis on vastuolus demokraatia ja põhiseadusega," sõnas Laius.

lk. 2

ERAKONNA SISEDEMOKRAATIA

Sisedemokraatiast on kergem rääkida kui seda teostada, arvab Rein Taagepera.

lk. 5

MITTETULUNDUSSEKTORI TUGISÜSTEEM

Eesti mittetulundusühenduste tugikeskuste võrgustikule pandi alus 2000. aasta alguses, mil Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel alustasid EMSLi lepingupartnerina tegevust üheksa regionaalset tugikeskust, millele kümnennda keskusena lisandub EMSLi kontor.

lk. 8

KOHALIKU OMAALGATUSE PROGRAMM SAAB 6 MILJONIT

2002. aastal riigieelarvest 6 miljoni krooniga rahastatav kohaliku omaalgatuse programm on mõeldud kodanikuaktiivsuse tõstmiseks kohaliku elu arendamisel maapiirkondades.

lk. 3

KOHALIKU ARENGU VÕTI

On kohalike omavalitsuste volikogude valimise sügis. 20. oktoobril valitakse üle Eesti 248s omavalitsuses uued tegusad volikogud.

lk. 7

TARTUMAA PÖLLUMEESTE LIIT

EMSLi infolehes on alati ka ühe liikme tutvustus. Seekord tutvustab end Tartu Põllumeeste Liit, mis on meie liige alates selle aasta 19. juunist.

lk. 5

EMSLI UUED LIIKMED

EMSLil on 12. septembri 2002 seisuga 89 liiget. 12. septembril võttis EMSLi nõukogu oma koosolekul vastu uue liikmena vastu Eesti Euroopa Liikumise, kelle tutvustuse leiata Infolehest.

lk. 8

SPORT KUI ÕPETAJA

Indrek Pertelsoni mõtted sel teemal.

lk. 8

EESTI MITTETULUNDUS-ÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE LIIDU SUVEKOOOL

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit korraldas 28.-30. juunini Laulasmaa koolitus- ja puhkekeskuses Tallinna Briti Suursaatkonna toetusel oma järjekordse suvekooli. Suvekool leidis aset juba neljandat korda ja seega võib väita, et tegu on traditsiooniks kujunenud üritusega, mille vastu on endiselt suur huvi.

lk. 4

EESTI KODANIKUÜHENDUSED OSALEVAD EUROOPA LIIDU TULEVIKUDEBATIS

Alates augustist tegutseb Euroopa Liidu Tulevikukonvendi Eesti kodanikuühenduste kontaktgrupp – ühenduste endi poolt loodud avatud võrgustik, mille eesmärgiks on anda inimestele parem arusaam liidu olemusest ning luua kolmandale sektorile võimalus kaasrääkimiseks Euroopa tulevikudebatis.

lk. 3

TARTU TUGIKESKUS

Tartu- ja Jõgevamaa Tugikeskuse teeninduspiirkond on üks suuremaid – kokku on kahes maakonnas registreeritud ligikaudu 2400 mittetulundusühingut ja sihtasutust.

lk. 2

T Ä H T I S

SISEMINISTEERIUM SEOSTAB ÜHENDUSED MAFFIAGA

Siseministeerium kritiseerib teravalt sügisel parlamendis arutlusele tulevat riigivõimu ja kodanikeühenduste suhteid korrastavat Eesti kodanikeühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) eelnõu, hoiatades dokumendis peituvate julgeolekuriskide eest.

"Kontseptsiooni olemasoleval kujul heakskiitmine võib endaga kaasa tuua mitmeid julgeolekuriske, andes laiema tegutsemisvabaduse võimalused laiapõhjalistele kuritegelikele struktuuridele (skin-headid, parkašovi grupeering [mõeldud on Barkašovi grupeeringut], maffia jne)," seisab justiitsministri kohuseid täitnud siseminister Ain Seppiku allkirjaga augusti algul Riigikogu kultuurikomisjonile läkitatud kirjas.

Ain Seppik kinnitas Postimehele kirja kommenteerides, et EKAKi vastuvõtmine on kindlasti vajalik, kuid seejuures tuleb tööpoolest arutada ka julgeolekuriske. "Mõningaid julgeolekuriske on muidugi olemas - kolmanda sektori sildi all ei pruugi tegutseda vaid heategevuslike kavatsustega organisatsioonid," sõnas Seppik.

Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse osakonna peaspetsialist Kadri Kopli lisas, et mittetulundusühingutele kui juriidilisele vormile eelisseisundi andmine annab kuritegelikele struktuuridele laiema tegutsemisvabaduse. "Sellega kaasneb ühiskonnas toimuvate protsesside väljumine Eesti riigi kontrolli alt," sõnas Kopli.

Kuigi kiri saadeti ühiselt nii justiits- kui siseministeeriumi poolt, kinnitas justiitsministeeriumi avaliku õiguse osakonna nõunik Virgo Saarmets, et teravamad märkused pärinevad siseministeeriumist.

Justiitsminister Märt Rask märkis, et igaühel on õigus omi ettepanekuid teha ning et tema toetab üldiselt kontseptsiooni vastuvõtmist. Rask lisas, et dokumendile annab lõpliku hinnangu parlament. "Ma ei võtaks seda arvamusalaldust nii tõsiselt, sest tähtis on eelkõige see, et parlament hakkab otsuse eelnõu arutama riiklikult tähtsa küsimusena," kinnitas Rask.

Dokumendi kolmanda sektori poolt Riigikogule üle andnud Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua esinduskogu esimees Agu Laius kinnitas, et kontseptsiooni sidumine maffia ja muude kuritegelike grupeeringute esilekerkimisega on absurdne. "See kiri on püüd ehitada Eestis üles riiklikult juhitud kolmandat sektorit, mis on vastuolus demokraatia ja põhiseadusega," sõnas Laius. "Kui siseminister ütleb, et üks kontseptsioon võib anda kuritegelikele grupeeringutele laiema tegutsemisvabadused, ei usu ta riiki ega põhiseadust."

Agu Laius lükkas tagasi ka siseministeeriumi süüdistuse, et kontseptsiooni vastuvõtmine toob riigile üle jõu käivaid kulutusi. "See dokument ei sea riigieelarvele ega valitsusele mingeid otseseid rahalisi kohustusi," sõnas Laius.

Valitsus otsustas 23. juuli istungil eelnõu põhimõtteliselt toetada, praegu arutab kontseptsiooni Riigikogu kultuurikomisjon. Kultuurikomisjoni nõunik Terje Pöder on kinnitanud, et EKAK jõuab parlamenti arutlusele tõenäoliselt sel sügisel.

KERTU RUUS

Foorum

foorum@netexpress.ee

Artikkel on avaldatud lühendatud kujul 18.09.2002 Postimehes.

TUGIKESKUSED

TARTU TUGIKESKUS

Tugikeskus korraldas eduka suvekooli

23.-24. augustini olid Kuremaal koos 75 aktiivset ja energilist inimest 41st Tartu-ja Jõgevamaa kodanikeühendusest, et osa võtta piirkonna I suvekoolist "Kodanikeühenduste rahastamisvõimalused". Niivõrd mastaapset üritust võib julgelt hinnata aasta tähtsündmuseks piirkonnas. Osalejad said ülevaate riigi senisest praktikast MTÜde rahastamisest ning kolmanda sektori rahastamise riikliku süsteemi korrastamiseks tehtavatest jõupingutustest (Agu Laius, EMÜ esinduskogu esimees), sügisestest konkursitähetaegadest (Kerstin Kõre, Peipsi Koostöö Keskus), õppisid kogukonna tasandil *fundraising*'u meetodeid (Angelika Rehema, Tartu -ja Jõgevamaa MTÜ Tugikeskus), suhtlust äri sektoriga (Tiit Riisalo, EMSLi projektijuht) ning muudki vajalikku.

Kodanikeühendused said abijõududeta hakkama ka oma õhtuse aja sisustamisega, sest nii spordi-kui kultuuriprogrammi korraldajad olid omast käest võtta. Jõgevamaa Spordiliit "Kalju" suunas Uno Valdmetsa juhendamisel pika koolipäeva jooksul kogunenud füüsilise energia osavalt nooleviske ja *petanque*'i mängu. Õhtu muusikalise poole eest kandis hoolt Konguta noorteansambel "Jollyband" ja Meelis Külaots ning Tartumaa Kodukandi naised Lea Saul ja Aime Vilu. Osalejate hinnangud kogu üritusele olid positiivsed ning kõlama jäi mõte: suvekool peab toimuma ka järgmisel aastal.

Loomulikult pole suvekool Tartu-ja Jõgevamaa MTÜ Tugikeskuse ainuke ja ühekordne ettevõtmine. Pidevalt toimuvad koolitusseminarid, infopäevad ja ümarlauad ning on võimalik saada infot ja nõustamist kas Tartus asuvas tugikeskuses aadressil Veski 69, e-maili teel angelika@ctc.ee või telefonil 07 421 001, 052 97 703. Ühendused saavad kasutada keskuse raamatukogu, pidada nõu projektitaotluste koostamise küsimustes. Võimalik on tasu eest materjale paljundada, kasutada arvutit ja telefoni, rentida esitlustehnikat, kokkuleppel on võimalik ka dokumentide vormistamine, tekstide tõlkimine ja toimetamine ning muud teenused. 2002. aasta septembrist on Jõgevamaa rahval võimalik saada nõustamist ka lähemalt. Nimelt sõlmime partnerluslepingu Jõgevamaa Ettevõtluskeskusega, kus neljapäeviti võetakse vastu ka MTÜsid. Samas on Jõgevamaa kolmanda sektori organisatsioonidel endiselt võimalik pöörduda ka Tartu Tugikeskusse.

Eeloleval sügisel korraldab tugikeskus kodanikeühendustele kaks kohalikku ja kaks piirkondlikku ümarlauda ning maksundusalase koolituse.

Tartu- ja Jõgevamaa Tugikeskuse teeninduspiirkond on üks suuremaid - kokku on kahes maakonnas registreeritud ligikaudu 2400 mittetulundusühingut ja sihtasutust. Neist umbes 500 on liitunud tugikeskuse meililistiga ja saavad pidevalt infot kolmanda sektori koolituste, rahastamisvõimaluste, võimaliku partnerluse ja muu taolise kohta.

Tartu-ja Jõgevamaa MTÜ Tugikeskus on endale võtnud ka initsiaatori ning eestvedaja rolli, et panna kodanikeühendusi ühiselt tegutsema ning pidama dialoogi nii omavalitsuste, riigiasutuste kui äri sektoriga. Tugikeskuse soov on, et kolmandat sektorit ei tajutaks mitte vastase või palujana, vaid partnerina, kes teeb võimalikuks Eesti ühiskonna tasakaalustatud arengu.

ANGELIKA REHEMA

Tartu ja Jõgeva MTÜ Tugikeskus

koordinaator

angelika@ctc.ee

KOHALIK ARENG

KOHALIKU OMAALGATUSE PROGRAMM

Riigi programm toetab kodanikualgatuse ja koostöö tugevdamist kohalikul tasandil

2002. aastal riigieelarvest 6 miljoni krooniga rahastatav kohaliku omaalgatuse programm on mõeldud kodanikuaktiivsuse tõstmiseks kohaliku elu arendamisel maapiirkondades. Programmi eesmärgiks on kodanikualgatuse ja koostöö tugevdamine kohalikul tasandil.

Milleks saab toetust?

Toetust saab kasutada organisatsiooni institutsionaalseks tugevdamiseks, piirkondlikuks arendustegevuseks, organisatsioonide tegevusvaldkondade laiendamiseks ja piirkonna maine kujundamiseks. Programmist rahastamiseks sobivad tegevused on näiteks organisatsiooni arendamise ja juhtimisega seotud koolitused; seltside tegevuste kavandamine; omaalgatuslike ühisürituste korraldamine; kodanikuühenduste põhitegevusteks vajalike seadmete, vahendite ja materjalide soetamine; kodanikuharidus; kohaliku elu arengu ja kodanikualgatusega seotud uuringud; arengu- ja tegevuskavade koostamine ja muu piirkondlik arendustegevus; alternatiivsete huvi- ja majandustegevuste tutvustamine; erinevate organisatsioonivormide tutvustamine; ühistevõtte põhimõtete selgitamine; uuringud piirkonna iseärasustest ja ajaloost, sh kodu-uurimine; trükised; heakorrad; ja kodukaunistamise alane tegevus.

Kohaliku omaalgatuse programmi sihtalaks on kogu Eesti territoorium, v.a. üle 2 500 elanikuga asulad. Seega on programm suunatud maapiirkondade arendamisele. See aga ei tähenda, et taotleva organisatsiooni ei võiks asuda näiteks suuremas asulas või koolitust ei võiks läbi viia näiteks maakonnakeskuses – oluline on, et programmi kaudu läbi viidava projekti kasusaajateks oleksid maapiirkondade elanikud.

Kuidas taotlusi esitada?

Kohaliku omaalgatuse projektid jagunevad maakondlikeks ja üle-eestilist tähtsust omavateks. Maakondlike projektide taotlused esitatakse tegevuskohajärgsele maavalitsusele, üle-eestilised taotlused EAS Regionaalarengu Agentuurile.

Projekti taotluste esitamise tähtajad on maakondlikel projektidel 1. juuni ja 1. oktoober. Üle-eestilisi projektitaotlusi saab esitada aastaringselt.

Üle-eestiliste projektide rahastamist saavad taotleda sihtasutused, mittetulundusühingud ja seltsingud. Maakondliku tähtsusega projektide rahastamist saavad taotleda mittetulundusühingud ja seltsingud. Projektidesse peab olema kaasatud taotlejapoolne omafinantseerimine või tema koostööpartnerite poolne kaasfinantseerimine. Maakondlikes projektides peab omafinantseerimine moodustama vähemalt 10% projekti kogumaksumusest, üle-eestiliste projektide puhul vähemalt 20%. Omafinantseerimisest vähemalt pool peab olema kaetud rahaliste vahenditega, ülejäänud omafinantseerimise võib katta näiteks tasuta talgutööga.

Programmi kord ja taotlusvormid on kättesaadavad EAS Regionaalarengu Agentuuri kodulehel www.erd.a.ee, maavalitsustes ja ettevõtluskeskustes.

MARGE SARGMA

EAS Regionaalarengu Agentuur
programmijuht
marge.sargma@eas.ee
tel. 6 279 733

EUROOPA

EESTI KODANIKUÜHENDUSED OSALEVAD EUROOPA LIIDU TULEVIKUDEBATIS

Alates augustist tegutseb Euroopa Liidu (EL) Tulevikukonveniendi Eesti kodanikuühenduste kontaktgrupp – ühenduste endi poolt loodud avatud võrgustik, mille eesmärgiks on anda inimestele parem arusaam liidu olemusest ning luua kolmandale sektorile võimalus kaasarääkimiseks Euroopa tulevikudebatis. ELis on käimas ulatuslik arutelu selle üle, kuidas liit peaks toimima siis, kui sellega ühinevad uued riigid. Püütakse vastata küsimustele, kuidas peaks liit arenema, et ta vastaks kodanike ootustele ning täidaks võimalikult hästi oma ülesandeid stabiilsuse, heaolu ja demokraatlike väärtuste tagajana. Arutelu paremaks korraldamiseks loodi Laekeni tippkohtumisel 2001. aasta detsembris Euroopa Liidu Tulevikukonvent.

Märtsis alustanud umbes aasta vältel töötav konvent koosneb liikmes- ja kandidaatriikide valitsuste ja parlamentide ning Euroopa institutsioonide esindajatest. Kord või kaks kuus koguneb Brüsselis täiskogu ning juunis moodustati konkreetsemate teemade üle arutamiseks koos töörühma. Need pakuvad lahendused välja oktoobriks, seejärel luuakse uued töörühmad. Tulevikukonveniendi otsused koos avalike debattide tulemusena on aluseks valitsustevahelisele konverentsile 2004. aastal, mil tehakse lõplikud otsused liidu tulevikust. Seega mõjutavad Konveniendi töö tulemused praeguste liikmesriikide kõrval ka kandidaatmaid ja erinevalt varasematest liidu reformidest on viimased muutusi ettevalmistavasse arutellusse kaasatud. Kandidaatriigid on konventis esindatud liikmesmaadega võrdsetel alustel, küll aga ei saa nad blokeerida liikmesmaade konsensust. Eesti valitsust esindab konventis Lennart Meri, parlamenti Tunne Kelam ja Peeter Kreitzberg, asendusliikmetena osalevad konveniendi töös Henrik Hololei, Lina Hänni ja Ülo Tärno.

Samas puudutavad muutused kogu ühiskonda, mitte ainult riiki kui sellist. Seetõttu peaks Eestis laiemat avalikkust haarava "liituda või mitte liituda" debati kõrval arutlema ka selle üle, millise liiduga ühineda sooviksime. Seni on avalik debatt jäänud loiuks. Et olukorda muuta ja haarata tulevikuarutellu ka Eesti kolmandat sektorit, kutsus Jaan Tõnissoni Instituudi, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse, Eesti Euroopa Liikumise ja Avatud Eesti Fondi esindajaist koosnev algatusgrupp ellu EL Tulevikukonveniendi Eesti kodanikuühenduste kontaktgrupi. Kontaktgrupp koondab erinevaid kodanikuühendusi ja selle töö suunab korraldustoimikond, millesse kuuluvad lisaks algatajatele ka Eesti Talupidajate Keskliidu, Eesti Looduskaitse Seltsi ning noorteorganisatsioonide esindajad.

Kontaktgrupp töötab paralleelselt Konventiga, jälgides selle töörühmade arutelusid. Ka kontaktgrupp tegutseb töörühmades. Hetkel käsitlevad neli töörühma võimupiiride jaotumist Euroopa Liidus, põhiõiguste harta staatust, rahvusparlamentide rolli liidu otsustusprotsessis ja ühisrahaga seotud tihedama majandusala koostöö tulevikku. Oktoobris luuakse uued töörühmad, mis muuhulgas käsitlevad liidu välis- ja kaitsepoliitikat ning otsustusprotsessi lihtsustamisega seonduvaid küsimusi.

Kontaktgrupis teevad ühenduste esindajad endale selgeks Tulevikukonveniendi teemad ja arutavad need läbi. Kujunenud seisukohad edastatakse Eesti ametlikele esindajatele konventis ja laiemale avalikkusele nii Eestis kui Euroopas. Kontaktgrupp on avatud kõigile Euroopa tulevikust huvitatud kodanikuühendustele ja lisainfot leiab kontaktgrupi koduleheküljelt: www.kontaktgrupp.ee

ANNIKA KOOL

Kontaktgrupi koordinaator
annika@kontaktgrupp.ee

EESTI MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE LIIDU SUVEKOOL

ÜLEVAADE

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit korraldas 28.-30. juunil Laulasmaa koolitus- ja puhkekeskuses Tallinna Briti Suursaatkonna toetusel oma järjekordse suvekooli. Suvekool leidis aset juba neljandat korda ja seega võib väita, et tegu on traditsiooniks kujunenud üritusega, mille vastu on endiselt suur huvi. Sel aastal oli teemaks valitud "Kodanikuühiskond ja kogukond". Suurt huvi pakkual teemal olid tulnud teadmisi jagama oma ala professionaalid. Esinesid Rein Taagepera teemal "Kogukond – mis see on?", Mihkel Tiks, Kaja Kaur ja Orm Valtson teemal "Kogukonna arendamine – kes osaleb, kuidas ja miks?". Ajakirjanike arvamust kajastasid Natalia Malleus, Dmitri Mihhailov, Kertu Ruus ja Urmo Kübar, kes rääkisid, mida nad Eesti kolmandat sektorit kajastades näinud on. Osalejaid oli 75 ja õhkkond meeldiv.

SUVEKOOL TEEB EESTI KOLMANDA SEKTORI ÜHTSEKS

EMSLi Infolehe küsimustele vastab Postimehe lisalehe Foorum toimetaja **KERTU RUUS**

1) Mille poolest on EMSLi suvekool oluline üritus?

Kõige tähtsam on EMSLi suvekooli juures see, et organisatsioonid ja nende esindajad saavad siin kokku tülles osaks ühest suurest Eesti kodanikuühiskonnast. Sellised kokkutulemised ei lase organisatsioonidel üksteisest võõranduda ega omaette kodanikuühiskonna asju ajada.

Seejuures on tähtis see, et ka Eesti kolmanda sektori liidrid ja tegevuse mõtestajad (nagu teadlased või ajakirjanikud) peavad rahva ees suu lahti tegema. Poliitiline vastutus, niisiis, ka kodanikuühiskonna eestvedajatele. Muidu on nii, et erakondade juhtidelt nõuame küll, et nad oleksid nagu karud kogu aeg rahvale vaatamiseks välja pandud, aga mitte kõik kolmanda sektori juhid ei püüa kogu organisatsioonilise kirevusega – teinekord isegi mitte oma liikmetega – mõttevahetust pidada. Mihkel Tiks Kolgaküla Seltsist märkis, et ka Eesti kolmandas sektoris on hakanud selgelt "esimene" ja "teine" tekkima.

Selle vältimiseks loobki EMSLi suvekool ühisruumi ja siin osalejad annavad ülevaate sellest, mis erinevates kodanikuühiskonna "nurkades" toimub. Seda kokkutulemise ühtsustavat rolli tuleks rõhutada ja igati ära kasutada.

2) Kuidas prooviti seekordse suvekooli raames viia tasakaalu kogukonna vajadused ja riigi poliitilised vajadused?

See, et kogukond oleks rahul ja tuleks endaga toime, ongi riigi vajadus. EMSLi suvekooli osalejate seas on see mõtteviis õnneks levinud. Suvekoolis toimuv oli kantud üldisest arusaamast, et kogukonna arendamisega (loe: riigi asjadega) peab tegelema iga kodanik.

Sellepärast hakkaski saal kahisema, kui Harju maavanem Orm Valtson arvas, et kodanikuühenduste ülesanne on inimeste vaba aja veetmine. Ning Caritase eestvedaja Lagle Parek oli kohe kiire muutes märkima, et saalisviibijatel on ambitsioon suurem.

ARVAMUSED

Palusime ka kahel osalejal öelda oma arvamus suvekoolist ja selle kasulikkusest nende töös.

KADRI LEETMAA

Harju Maavalitsus
arengu- ja planeerimisosakond
peaspetsialist
kadri.leetmaa@mv.harju.ee

Suvekoolis tuli taas välja tõsiasi, et arusaam kolmanda sektori tegevusest sõltub sellest, milliste organisatsioonidega keegi isiklikult rohkem kokku puutunud on. Üritus aitas ühtlustada arusaamisi kodanikuühenduste rollist piirkondlikus arengus. Minu arvates oleks kasulik see roll lahti mõtestada iga kohaliku omavalitsuse ja maakonna tasandil ning püüda võimalusel kolmanda sektori tegevuse positiivseid mõjusid võimendada.

Kindlasti tuleks kodanikuühendusi võimalikult palju kaasata piirkondade arengu kavandamisse. Nii saaksid ühendused suunata avalikku sektorit tegutsema nende arvates prioriteetsete küsimustega. Muidugi tuleks kodanikuühendustes näha eelkõige aktiivseid tegutsejaid, kes soovivad oma elukeskkonna paremaks muutmise nimel ise midagi ära teha ning aitavad lahendada ühiskonna valusaid küsimusi. Mis saab olla avaliku sektori jaoks parem kui konstruktiivselt aktiivne kodanik!

JAAN SÕRRA

Tartumaa Põllumeeste Liit
juhatuse esimees
ttl@kodu.ee

Võtsin suvekoolist osa teist korda, seekord EMSLi täieõigusliku värskel liikmena.

Mitte ühegi koolituse kasulikkust ei saa hinnata kindla numbriga – alles aja möödudes selgub, kui vajalikuks osutus kuulatud ettekanne või sõlmitud tutvus. Minu arvates ongi suvekooli põhieesmärgiks just erinevate MTÜde esindajate omavaheline suhtlemine. Esinejaid oli palju, kuid täna neid meenutades tuleb otsekohe meelde professor Rein Taagepera esinemine – juba sellepärast tasus kohale tulla. Ka teleajakirjanike ülesastumine oli kuulama kutsuv, kuid sellest jäi mulje, et on keskendatud üksikute väiksemate, kuigi väga tublide ja huvitavate, MTÜde tegevuse valgustamisele ja nn laiapõhjalised ja suure liikmeskonnaga ühingud on jäänud tagaplaanile.

Olen küll alles väga uus liige, kuid julgeksin siiski teha edaspidiseks mõned ettepanekud. MTÜsid on seinast seinast, seetõttu võiks katsetada suvekoolis tööd kas samaliigiliste ühenduste või teemade kaupa, sest tee mis sa teed, suurel ja laiapõhjalisel ühendusel on natuke teised probleemid kui väikesel ja lokaalsel. Pakuksin järgmise suvekooli ühe teemana välja maaelu kõigis tema tahkudes.

Võiks ka varakult välja pakkuda hästi laia teemaderingi ja eelkõige kaudu välja selgitada huvipakkuvad teemad.

Järgmisel suvel on tulekul uus Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu suvekool. Jälgige reklaami!

TARTUMAA PÕLLUMEESTE LIIT KOONDAB 300 LIIGET

Tartumaa Põllumeeste Liit on Eestis ainus maakonnaliit, kes veel Taluliidu nime all kutsus liikmeteks ka enamiku maakonna suurtootjatest – Tartumaal ei ole eraldi talu- ja tootjate liitu, nagu teistes maakondades. Ja erinevate huvigruppidega arvestamine ning koostöö nende vahel on andnud häid tulemusi – oleme konkurentsitud suurim põllumeeste maakonnaühendus Eestis. Meil on liikmeid üle 300 (koos taluperede ja osühingute liikmetega üle 3 000), nad toodavad umbes 80% maakonna piimast ja kasvatavad üle 60% maakonna teraviljast. Liidu põhitegevuseks on maaelu edendamine ja põllumeeste huvide kaitse. Tööl on üheksa inimest, nende hulgas neli põllumajandusnõustajat. Liikmete heaks toimib ka majandustegevus – vahendame põllumajanduslikke sisendeid umbes 2 miljoni krooni eest aastas. Meie majas on peavarju leidnud mitmed MTÜd: Kodukont Tartumaa, Tartumaa Maanaiste Liit ja Eesti Konsulentide Ühing. Olemas on ajakohaselt sisustatud õppeklass 50 õppurile, mida kutsume lahkesti kasutama ka teisi MTÜsid, kui neil tekib vajadus Tartus üritusi korraldada.

Jaan Sõrra
Tartumaa Põllumeeste Liidu
juhatuse esimees
ttl@kodu.ee

PROBLEEM

ERAKONNA SISEDEMOKRAATIA

Erakonnad võivad olla rohkem juhi-, keskbüroo- või liikmekeskseid. Kui neid ühendab ideoloogia (sotsialism, rahvuslus jms), siis võib juhi- või bürookeskne vorm toimida. Kui ühendavate ideaalide hulgas on ka erakonnasisene demokraatia, siis on liikmekesksus vältimatu. Kuigi räägin erakondadest, puudutab see kõiki sisedemokraatiat ihalevaid organisatsioone.

Sisedemokraatiast on kergem rääkida kui seda teostada. On vaja enam kui demokraatlik põhikiri. Võimsad loomulikud voolud kannavad võimu sinna poole, kus seda juba on. Pole vaja kavalat salanõu – nihe keskendatuse poole tuleb iseenesest. Kui ei soovita kalduda eemale demokraatiast, peavad nii liikmed kui ka tuumik teadlikult ujuma vastuvoolu (või pigem külje peale). Kuidas süvavoolule vastu seista?

Päevakord on võim

Võim kipub koonduma sinna, kus on aega sellega tegeleda. Täisajalisel palgalisel töötajal on erakonnas rohkem võimu kui liikmeskonna poolt valitud juhatuse liikmel või ka esimehel, kui see teeb erakonnatööd muu peategevuse kõrvalt. Täisajalisus tugevdab keskbürood, õelgu põhikiri kui selgelt tahes, et kõrgeim võim erakonnas on üldkogul, volikogul ning juhatusel ja et nemad "otsustavad".

Mille üle nad otsustavad? Tegelikult ainult selle üle, mis on päevakorda pandud. Kes koostab päevakorra, määrab, mis üldse arutlusele tuleb? Kui valitud kogu oma päevakorra koostamise keskbüroo või muu tuumiku hoolde jätab, loobub ta otsustamast, mille kohta üldse otsuseid tegema hakkab.

Päevakorra määraja suunab ka otsust, sest temal on väited põhjalikumalt ette valmistatud. Tema edumaa on seda suurem, mida üldsõnalisemad on ette teatatud päevakorra punktid, mida hiljem saavad valitud kogu liikmed kätte vastavad materjalid ning mida vähem on mahti neisse süveneda ja neid omavahel enne koosolekut arutada. Keskbüroos on palju hõlpsam asju omavahel arutada kui üle maa hajutatud valitud esindajail.

Bürool on eriti ulatuslik võim, kui ta saab päevakorda ja materjale viimasel hetkel natuke muuta ja koosoleku jooksul uusi materjale ning esinejaid ("spetsialiste") ootamatult sisse tuua. Kui ta saab ka pärast valida, milliseid otsuseid rakendada ja milliseid mitte, siis on ta võim täielik.

Valitud kogu, kes sellel laseb sündida, ei otsusta enam midagi.

Teave on võim

Kel on rohkem teavet, sel on ka rohkem võimu. Teave lubab oma seisukohti paremini väljendada ja õigustada. Keskbüroo kohustuste hulgas on teavet koguda ja töödelda. Teabe saamiseks pöörduv erakonna liige (ka valitud kogu ja kohaliku juhatuse liige) eeskätt keskbüroo poole. Teavet küsides annab liige omalt poolt teavet, sellega lisades keskele teabele. Tulemuseks on rattarummu ja kodarate kujuline teabevärv. Teave liigub läbi keskaparaadi filtri, mis edastab valikuliselt seda, mida tähtsamaks või soovitavaks peab. Kui valitud kogud saavad oma teabe valdavalt keskaparaadilt, määrab see enamasti otsuse suuna ette ära.

Kui erakond on esindatud Riigikogus, lisanduvad tuumikule täisajalised rahvaesindajad. Ei maksa aga arvata, et kõik Riigikogu liikmed on osa tuumikust. Ka seal keskendub teave kitsamalt. Samuti ei tarvitse minister olla oma ministeeriumi teabe keskmeks, eriti kui ta on uus.

Esinduskogude ja keskbüroo kõrval on erakonna kolmandaks tegijaks esimees. Kui ta valitakse väljastpoolt tuumikust, võib ta olla tasakaalustavaks jõuks. Kui ta aga tuleb ise tuumikust, võib ta mõju olla vastupidine. Kui sama esimees kaua ametis püsib, siis on lood sisedemokraatiaga kahtlased. Seda ka siis, kui ta vormiliselt esimehe tiitlist loobub, teave aga edasi tema kaudu liigub.

Nõuda võimatut on võim

Kui erakonna liige midagi arvustab, siis kõlab väga konstruktiivselt tema käest küsida: "Ja mis on sinu lahendus?" Kui tal omapoolset küpset lahendust pole, siis võib isalikult naeratada ja lugeda küsimus lõpetatuks. Kõlab mõistlikult. Ainult et uue lahenduse pakkumine eeldab tihti ulatuslikku teavet, mida on ainult erakonna tuumikul.

Oletame, et küsimuseks on ministri tagasikutsumine. Mitte keegi väljaspool kitsast tuumikut (ka mitte Riigikogu liige) ei saa võimalike asendajatega vähegi siduvaid läbirääkimisi pidada. Küsides "Aga keda sa asemele paned?" pannakse liikmel suu lukku, nõudes temalt võimatut.

On teisigi viise, kuidas võim keskendub. Näiteks pole siinkohal arutatud raha võimu erakonnas. Kuid kõike korraga ei jõua. Vaatame parem, mida saab neis olukordades ette võtta.

Kuidas võimu keskendumist piirata

Eeskätt on soovitat vältida kergekäelisi vandenõu või salakavaluse kahtlustusi. Kavalust esineb, ent võim keskendub selletagi. Piisab, kui võimutuumik laseb end loomulikult voolul mugavalt kanda suurema võimu poole. Etteheited, et see oli just nii kavatsatud, võivad neile tunduda solvavad, kiuslikud ning asjatundmatud. Asudes enesekaitsele, lükkavad nad tagasi ka selle, millega muidu võiksid nõustuda.

Loomulike voolude suunda peavad teadvustama nii lihtliikmed kui ka tuumik. Sageli oleme korraga mõlemat. Oleme mingi väiksema võimupüramiidi tipus ja samal ajal suuremas püramiidis allpool.

Esiteks soovitus kõigile liikmeile. Ära oleta, et oled üks. Katsu teistega suhelda võimalikult otse, mitte ainult keskaparaadi kaudu. Muuda rummu-kodara teabeskeem rohkem võrgutaoliseks. Kahanda teabemonopoli. Ja ära tingimata oleta, et keskaparaat esitab valitud esindajate tahet.

Pea vastu sisendusele, et kui sul küpset uut lahendust välja pole pakkuda, siis on kehtiv lahendus ainuvõimalik. Aruta teiste liikmetega. Võibolla leiab mitu pead parema lahenduse kui üks. Igatahes kaalub mitmekesi esitatud mure tuumiku silmis rohkem kui ühe inimese oma.

Valitud kogu liikmena hoiu päevakorra koostamine selle kogu käes. Nõua aegsat ja sisulist teavitamist. Kui tunnetad, et seedimisaege enne otsustamist on liiga lühike, nõua otsuse "teist lugemist" järgmisel koosolekul. Nii pakilisi asju on vähe, et teiseks lugemiseks aega ei jää. Eriti, kui on harjutud arvestama teise lugemise võimalusega.

Ja lõpuks meenutus erakonna tegelikule tuumikule. Siirast demokraatlikust soovist ei piisa. Teadvusta, et vool kannab sind pidevalt sisedemokraatia juurest "juhitud demokraatia" poole. Sina ise pead iga päev valvama ja oma võimu vaos hoidma.

REIN TAAGERPERA

emeritprofessor
Tartu Ülikool ja California Ülikool
rtaagene@uci.edu

KOHALIK ARENG

KOHALIKU ELU KORRALDAMINE

Külainimeste ideed peaksid volikogudes rohkem mõjule pääsema

Inimesed pole kohaliku poliitikaga tuttavad

Kandideerin eelmistel valimistel kodanike valimisliidus, kus programmi koostamisel kinnitasime, et lähtume põhimõtetest: ausus, kohusetunne, vastutus. Leidsime, et eesmärk on suurendada inimeste usaldust omavalitsuse vastu, rakendada nende tahet, võimeid ja oskusi kohaliku elu korraldamisel, piirkonnas soodsa elu- ja töökeskkonna loomisel ning aktiivsete piirkonda arendavate inimeste toetamisel. Valimisliidul läks hästi: saime volikogus enamuse. Paraku ei saanud meie liit volikogu esimehe ega vallavanema kohta. Määravaks sai vähem hääli saanud gruppide omavaheline poliitiline kokkulepe.

Läks veidi üle aasta, kui olukord muutus ja vallavanematöö ning mitme volikogu komisjoni juhtimine tuli anda meie valimisliidu inimestele. Mulluste valimiste ajal Karksis toimunu jõudis ka leheveergudele, sest meil olla hääli viina ja suitsu eest ostetud. Kemplemisi oli palju. Oli häbi, et meie riigi kodanikud on nii vaesed ja mõtlematud, et hetkemõnu eest oma väärtusele käega löövad. Tundub, et paljud ei tea, mis on ühe valla või linna võimalused ja kohustused ning majanduslikud ja poliitilised vahendid. On üsna tavaline, et inimene pole kuulnud kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, oma valla või linna põhimäärusest, arengukavast ega muudest kohaliku elu reguleerivatest õigusaktidest. Elades igapäevast elu, on tal omavalitsuse kantseleisse asja vaid siis, kui ta tuleb registripidaja juurde mõnd toimingut tegema või ametniku juurde dokumente korrastama. Omavalitsuse korralduslikku poolde süveneb ta siis, kui selles on midagi väga valesti või muljetavaldavalt hästi.

Nüüd, kohalike valimiste eel, on taas aeg midagi muljetavaldavalt luua. Võib anda lubadusi. Tuhinas juhtub, et näiteks üsna Läti piiri äärde jääva külakese elanikele lubatakse siiralt, et kolme aasta jooksul kaetakse käänuline metsatee asfaldiga. Kuid siis juhtub, et volikogu liikmeks vajaliku häältehulga saanu loobub üsna kähku oma volikoguliikme kohast ja vabandab, et teda ootavad pakilised toimetused väljaspool koduvalda. Lohutajaks jääb kõnekäänd: hea mees, kes lubabki.

Ühingud lubavad lauluhäält proovida

Vanarahvas õpetab, et lindu tuntakse laulu järgi. Mittetulundusühingud on koht, kus igaüks meist saab soovi korral hoopis valutumalt lauluhäält proovida kui iga kolme aasta järel toimuvatel volikogude valimistel. MTÜ asutamine on kerge, jagub nõuandjaid, esmase teabe saab kätte internetist. Hoopis keerulisem on ühingu elusa ja tegusana hoida. Nagu igas peres, on ka ühingu palju eriarvamusi, raskeid hetki, nurjumisigi. Ometi teevad MTÜd teoks selle, mis on võimatuse ja võimalikkuse hapral piiril.

Samas on nende moraalne ja materiaalne toetamine ebastabiilne. Pole haruldane, et MTÜ liikmete kauaotsitud võimalus osutub leituna teostamatuks, sest inimesed väsisid: neid ei tunnustatud piisavalt või nappis oskusi. MTÜde liikmed ja nende kogemused on väärtuslikud ja on näotu, kui see meenub kohalikele poliitikutele alles nimekirju seades ja toetajaid otsides.

Ka minu koduvallas Karksis on hulganisti mittetulundusühinguid. Nende tekkimine, tegutsemine ja ellujäämine sõltub eelkõige kohalike inimeste soovist ja julgusest oma koduühest kaugemale mõelda, oma soove väljendada, partnerlust leida ja plaanitu teostada. Kuidas saavad MTÜ ja omavalitsus partnerlust arendada? Toon paar näidet. See oli kolm aastat tagasi, kui Taani ja Eesti riik tegid koostööd ja pakkusid MTÜdele võimaluse esitada

kohaliku elu edendavaid projekte. MTÜ Karksi Areng esitas siis projekti "Paikkond stardib", mida ka toetati. See oli hea start. Pea poolsada Lõuna-Viljandimaa inimest sai mitu korda kokku seminaridel ja tögruppides, kus uuriti kohalike arengukavu. Ühiselt töötati välja projektikavandid ja eri ühingud asusid neid ellu viima. Meie külaselts teeb koostööd kooli ja rahvamajaga, omavalitsuse poolt eraldatud kümnekonna tuhande krooni toetusel on selts suvel jätkanud rappa laudtee ehitamist, püstitanud külakiige, reisinud Lätis ja Saksamaal. Karksi Kultuuriselts seab korda vana mõisahoonet, Tuhalaane külaperede selts võõrustas rootsi noori, kogub külalugu ja koostab kohalike inimeste mälestuste raamatuid.

Karksi valla MTÜd on juba aastaid tagasi startinud. Seepärast saame öelda, et meie vallas on arengutegevusega tegelevad ühingud, aianduse-, tulekaitse-, kultuuri-, spordi- ja külaseltsid või -klubid, lastekaitseühing ja mitu MTÜd osutavad sotsiaalteenuseid. Poolteist aastat tagasi võttis Karksi vallavolikogu vastu vallas tegutsevatele MTÜdele toetuse eraldamise korra. Vallaeelarve koostamisel on ühingutel õigus esitada oma taotlus. Omavalitsus toetab aastast ühingu tegevust umbes poole miljoni krooniga. Need head partnerlussuhted on lepinguliselt määratletud.

Volikogude valimised on taas ukse ees

Valimisliidud panevad nimekirju kokku, erakonnad täiendavad ridu või koguvad toetajaliikmeid. Kust neid otsida? Milleks kaubelda oma nimekirja pensionär, kes imekombel ikka veel lehma peab või kodune kolme last kasvatav naine? Nemat lõpsavad lehma, teevad võid ja juustu, käivad autokauplusest leiba ostmas, saadavad lapsed koolibussile, kurdavad harva, et teed on talvel tuisanud, käivad laste kevadisel koolilõpupeol ning lähevad mõnikord ka suvisele pargipeole. Kuigi nad on kohaliku inimesed, ütlevad nad arglikult: "Mis ma sellest tean. Ei mina oska." Kui siiski juttu tuleb, siis noogutavad, et piima ei osteta enam kokku ja heina on raske teha. Nad teavad, et koolis antakse mõnele lapsele tasuta toitu või et eakaid sõidutati teatrisse. Näib, et arutada on palju. Vanaema teab ja tütar oskab, lapsed tahaksid teha. Seetõttu polekski midagi imeküllast, kui nad volikokku kandideeriksid, et valla asju ajada ja kohaliku elu seada. Kuid kes neid esitab?

Ehk ongi selleks ühingu, seltsi ja seltsinguid tarvis, et seal kokku saada, arutada ja endi seast kandidaate valida. Erakonnad on nutikad ja kutsuvad oma ridadesse ühenduste juhte, nende üle käib võitluski. Nii saab "pink pikem" ja ammu teada inimeste kõrval astuvad üles mõnedki vähemtuntud. Kohalikud inimesed, kes varem ehk vaid survegrupina tegutsesid, saavad teadlikumaks omavalitsuse võimalustest, ei unusta oma vajadusi ning loodetavasti asuvad ühiselt vastutama kohaliku elu eest. Ühtäkki polegi nali, kui kohalik ärjuht, kes valimisliidu programmikavandit uurib, sõnab: "Siin pole midagi võimatut, täitsa teostatav asi." Pole mõtet valijatele lubada, mis ilus ja ahvatlev näib. Kuigi, kui vaid reaalsust näidata, ei teki nimekirjade vahel atraktiivseid valikuid.

Oma koduvalla olukorda teades võin kinnitada, et tegelikult on 26 miljonilise valla eelarve planeerimisel vaid 1-2 miljonit sellist raha, mida investeerimiseks saab kasutada. Suurema pingutuse jaoks on 4500 elanikuga omavalitsusel raske võimalusi leida ja loota jääb nn *lobby* – tööle ministrite ja riigikogulaste seas või mujalgi. Mõnikord on abiks ka kohalik koostöö, sest kui nii mullust kui ka tänavust aastat vaadata, siis kohaliku omavalitsuse eelarve 0,5-miljonilise toetusega on meie valla ühingud üheskoos erinevate tegevuste käivitamiseks ja tööhoidmiseks sama või veel suurema rahakoguse kohale meelitanud. See on ühine rõõm. Kuigi kõigile kohalikele inimestele ei jätku igapäevatoetust, on paljudel vabatahtlik või ka ajutine töine rakendus MTÜde projektides. Paljud saavad osa üritustest või aitavad neid ette valmistada ja läbi viia.

Kohalike omavalitsuste volikogude valimised on justkui projekti kirjutamine, mille tähtaeg on 20. oktoober 2002. See on oluline ja teostatav projekt. Edu kõigile. Kannatlikku meelt ja kordaminekuid, MTÜde liikmed!

PIRET KOOREP

Karksi vallavanem
Piret.kooren@karksi.ee

KOHALIKU ARENGU VÕTI - KODANIKUÜHENDUSTE AKTIIVSUS JA KOOSTÖÖ KOHALIKE OMAVALITSUSTEGA

Sügis on saagikoristamise aeg. Tänavune sügis on ka, taas kord kolmeaastase vaheaja järel, olulise külvmise aeg kohaliku elu arengus ja korraldamisel. On kohalike omavalitsuste volikogude valimise sügis. 20. oktoobril valitakse üle Eesti 248s omavalituses uued tegusad volikogud. Nii on taas kord eriti aktuaalsed ka kodanikuühenduste arengu vajaduste ja võimaluste tõstatamine, läbiarutamine ja sõnastamine kohaliku omavalitsuse tegevuses ning tegevuskavades.

See kahe partneri (nii peaks see olema!) koostöö vajab kindlaid aluseid ja pikaajalist läbimõeldud korraldamist ja kava. Viimase osas saavad ja peavadki aktiivsemaks pooleks olema kodanikuühendused ise. Paremat aega oluliseks arenguks ja uueks läbimurdeks siin olla ei saagi.

Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaua (EMÜ) I Suurkogu (toona lihtsalt ümarlaua nime all) kogunes nüüd juba varsti kolm aastat tagasi, 3. veebruaril 2001. aastal Tallinnas. Selle üheks peamiseks tulemuseks oli kolmanda sektori enda esindajate poolt ette valmistatud Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) läbiarutamine ja heakskiitmine. Sama aasta aprillis andis esimesel Suurkogul valitud EMÜ esinduskogu selle üle Riigikogule. Nüüd on selle kallal juba pea poolteist aastat töötanud ja higistanud parlament. Täna on siiski üsna tõenäoline selle vastuvõtmine riikliku dokumendina veel sellel sügisel. Sellist optimismi sisendavad Eesti suuremate erakondade esindajate hinnangud ja kommentaarid 6. septembri Foorumis.

Hoopiski olulisem kui paber, on selles sisalduvate põhimõtete juurdumine ja elluviimine mitmes valdkonnas kodanikuühenduste ja riigi ning kodanikuühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöös. Seda paljudes kohtades Eestimaal: Narvas, Karksi vallas, Hiiumaal, Viljandimaal ja mujal. EMÜ II Suurkogu võttis 7. aprillil Tartus vastu rakendusliku sisu ja taotlustega resolutsiooni Eesti kodanikuühiskonna ja kodanikuühenduste elujõulisusest.

ABI PROJEKTIKIRJUTAJALE

Koostöös EMSLiga annab projektikirjutaja Birgit Villa professionaalset nõu projektide alal. Teil on soodne võimalus tellida oma **projektile konsultatsiooni**. Teenus (299.-/h) sisaldab sisulist, keelelist ja vormistuslikku nõu teie valmis või poolelioleva projekti kohta. Teiseks on võimalik tellida oma ideele, organisatsioonile või projektile **potentsiaalsete finantseerijate** leidmise teenus (alates 500.-). Soodsa hinna tagab EMSLi liikmelisus.

Lähem info teenuste kohta:
www.birx.fie.ee
(0) 646 3112
050 10 425
info@birx.fie.ee
BIRGIT VILLA

Oluline on – ja EMÜ esinduskogu on selle seadnud oma eelistuste reas üheks esimeseks – EKAKi põhimõtete elluviimine kohalikul ja regionaalsel tasandil. Tähtis on sõnastada kodanikuühenduste ja kohalike omavalitsuste koostööpõhimõtted (koostöö head tavad), sõlmida kokkulepped ning koostada arengukavad. Ja alustajaks ja aktiivsemaks pooleks saavad siin olla kodanikuühendused ise. Vajalikud on konkreetsed ja reaalsed ettepanekud ning arengukavad ja –plaanid, milles siis kohalik omavalitsus toetajaks ja koostööpartneriks kutsuda.

Kümnest tugikeskusest koosnev Eesti mittetulundusühenduste tugikeskuste võrgustik ja selle piirkondlikud tugikeskused on kindlasti oluline lüli EKAKi põhimõtete selgitamisel ning vastavasisuliste koolituste korraldamisel. 2001. aasta sügisel toimusid EMSLi, Suurbritannia Suursaatkonna ja keskuste toel koostöö- ja arenguseminarid kodanikuühenduste ja kohalike omavalitsuste koostöö teema jaoks kõigis maakondades. Vajadus selliste koolituste ja arendusseminaride järele on ka lähitulevikus. Seda vajadust näevad nii EMÜ esinduskogu kui ka tugivõrgustik.

KOKSi ehk kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt koostatakse kõigis kohalikes omavalitsustes piirkonna elu ja arengu ning rahastamise ja investeeringute aluseks olevad arengukavad, vähemalt kolmeks järgneva aastaks. On väga tähtis seniseid kavu analüüsida ja hinnata kolmanda sektori ning kodanikuühenduste arengu vajadusi silmas pidades. Eesmärgiks ja taotluseks peab olema võimalikult paljude vajaduste sõnastamine uutes, arutlusele ja vastuvõtmisele tulevates kohalike omavalitsuste arengukavades.

Selget arusaama ja kirjapanekut vajavad erinevate osapoolte vastutus ja ülesanded. Näiteks arutasid tänavu kevadel korraldatud mõttetalgutel võimalikku tööjaotust, rolle ja ülesandeid külaelanike, külaseltsi, külaavanema, kohaliku omavalitsuse ja ka riigi vahel Viljandimaa Tänaassilma küla (korraldaja Tänaassilma Külaselts) ja Karksi valla (korraldaja Karksi vallavalitsus) inimesed. Kohalik areng saab teoks inimeste tegelikus elukohas, Eestimaal asustusüksustes.

Ka kodanikuühendused toimivad just küldes, alevikes, alevites, vallasisestes linnades – kokku üle 4600 – ning linnade kindlates asumites. Mitmel pool on kohaliku arengu korraldamise ja koordineerimise enda õlule võtnud piirkonna arenguga tegelevad seltsid ja seltsingud ning kohaliku arengu rühmad. Tuntud on mitmed külaseltsid (Tänaassilma, Kuhjavere, Moori, Vihula). Sama olulised ja tegusad on ka Tallinnas tegutsevad Nõmme Selts, Kalamaja Selts, Nõmme Tee Selts, Kadrioru Selts, Uueveski Selts Viljandis, Kollisti ja Rääma Selts Pärnus ja paljud teised.

Kohalike omavalitsuste volikogude valimiste eel korraldas EMÜ esinduskogu ümarlaua Eesti erakondade esindajatega, kus kuulati ära erakondade konkreetsed seisukohad kodanikuühenduste toetamiseks ja koostööks, EKAKi realiseerimiseks kohalikul tasandil ning kodanikuühenduste tegevuse rahastamiseks. Septembris ja oktoobris toimuvad sarnased ümarlaudad maakondades, kus neid korraldavad MTÜde piirkondlikud tugikeskused.

Olen üsna veendunud, et kodanikuühendused on aktiivne pool koostöö korraldamisel kohalike omavalitsustega ja on viimastele heaks partneriks. Selline kahepoolne võrdsete partnerite koostöö on tulemusliku kohaliku arengu üks võtmeid.

HELMUT HALLEMAA

EMÜ esinduskogu kaasesimees
Lõuna- ja Edela-Eesti MTÜ Tugikeskuse koordinaator
lee.tugikeskus@viljandimaa.ee

MITTETULUNDUSSEKTORI TUGISÜSTEEM

Eesti mittetulundusühenduste tugikeskuste võrgustikule pandi alus 2000. aasta alguses, mil Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel alustasid EMSLi lepingupartnerina tegevust üheksa regionaalset tugikeskust, millele kümnenda keskuseks lisandub EMSLi kontor. Täna on võrgustik endale seatud ülesanded suures osas hästi täitnud ning edasi tuleb liikuda järgmisele tasandile.

Tuleb välja arendada toimiv mittetulundussektori tugisüsteem, mis aitaks tõsta ühenduste oskusi ja teadmisi, nende suutlikkust, samuti edendada valdkondade vahelist koostööd ning seeläbi aidata kaasa kodanikuühiskonna arengule.

Tugikeskused on avatud organisatsioonid, mis üha enam peaksid tegutsema koostöös kohalike kodanikuühendustega, katusorganisatsioonidega ning teiste olemasolevate võrgustikega. Selleks, et leida ühise tegevuse kokkupuutekohti, kaardistavad tugikeskused oma piirkonna organisatsioonid ning nende poolt pakutavad teenused. Seega saavad tugisüsteemi märksõnadeks eelkõige koostöö ja koordineerimine.

Riik toetab ettevõtluse tugisüsteemi juba aastaid ning samaväärselt peaks tunnustama vajadust aidata kaasa kodanikuühenduste tugisüsteemi väljaarendamisele. Selleks tuleks tõsta tugisüsteemi suutlikkust ja oskusi. Lähiajal on plaanis korraldada ühiseid ümarlaudu, kuhu on kaasatud katusorganisatsioonide ja teiste võrgustike, kohalike omavalitsuste ja äri sektori esindajaid, et tagada parem arusaam piirkondade vajadustest.

Mitmed erinevad hetkel aktuaalsed kolmandat sektorit puudutavad valdkonnad olid arutlusel ka mittetulundusühenduste tugikeskuste koordinaatorite järjekordsel koolitusel, mis toimus 19.-22. augustini Saaremaal. Pikema ülevaate filantroopia arendamisest Eestis andis EMSLi projektijuht Tiit Riisalo. Riisalo märkis, et üks projekti paljudest eesmärkidest on ka see, et filantroopiast hakatakse rohkem rääkima ning kolmas sektor koguks tuntuks. Tiina Randma Tartu Ülikoolist andis ülevaate kolmandast sektorist Eestis ja teistes riikides. Randma kinnitas, et Eesti tugivõrgustik on ainulaadne, sest see hõlmab tervet riiki, on üles ehitatud ühtsel printsiibil ning selle töö on koordineeritud. Seega on alus tugevale tugisüsteemile olemas. Daimar Liiv poliitikauuringute keskusest PRAXIS, kes oma ettekandes keskendus kodanikeühenduste statistikaprobleemidele, tõi välja tugikeskuste rolli käimasolevas statistikaprojektis.

Tugikeskuste koolitusel oli kohal saatesarja "Kolmas sektor" võttegrupp, mille tulemusel valmis võrgustikust erisaade, mis on Eesti Televisiooni eetris 30. septembril.

KATRIN KALA

EMSL
Info- ja tugiprogramm
katrin@ngo.ee

EMSLi UUED LIIKMED

12. septembri koosolekul võttis EMSLi nõukogu vastu ühe uue liikme ja seega on EMSLil septembri seisuga 89 liiget.

Eesti Euroopa Liikumine

Asutamise aeg: 1950. a. eksiilis Rootsis
1989. a. Eestis
Juhatuse esimees: Riivo Sinijärv
Tegevjuht: Aivar Roop
Tegevuse eesmärk: Eesti Euroopa Liikumise eesmärgiks on tõsta kodanike teadlikkust Euroopast ja edendada kodanikualgatuse korras tehtavat eurointegreerimisele tegevust.

SPORT KUI ÕPETAJA

Kui vaadata ajalukku, näeme spordiharrastuse algeld juba vanimates teadaolevates tsivilisatsioonides. Näeme palju erinevaid ja natuke veidrana tunduvaid mängu. Näeme individuaalseid distsipliine, mis seotud erinevate sõjapidamisemeetoditega.

Kokkuvõttes näeme seda, et inimesel on olnud läbi aegade hämaruse põhjust arendada oma füüsilist vastupidavust, sitkust ja kehaosavust, maksimaalset jõudu ja kiirust, julgust ja kavalust. Ja seda kõike eelkõige selleks, et otsustavatel hetkedel millekski valmis olla.

Tänapäeva sport on mõõde, mis ühendab sadu miljoneid inimesi, sõltumata nende usutunnistusest või rassist, soost või vanusest, hoolimata sellest, kas nad on terved või invaliidid.

Sport on keel, mida "räägivad" ja mõistavad miljardid. Ühed pingutamas spordiväljakul, teised seda huviga kaemas. Miks?

Aga sellepärast, et spordis on koht KÕIGILE. Kõigil soovijail on võimalus sisse võtta OMA koht. Kes läheb lapsena palli togima või võimlema, noorukina rattaga sõitma, täisealisena tennisit või malet mängima, kes aga käib seda kõike hoolega vaatamas.

Kõik, kes on OMA koha spordis sisse võtnud, saavad sealt midagi, kõigil meil on oma suhe sporti. Kõik me saame tagasi niipalju, kui me oleme ise valmis panustama.

Nii nagu areneb meie elu teistes valdkondades, areneb sport ja sportimise mõiste tervikuna. Heameel on tõdeda, et üha suuremat tähelepanu pööratakse spordi ainulaadsele haiguste ennetamise funktsioonile. Äärmiselt oluline samm on võimalikult suure hulga laste ja noorte hõivamine regulaarsete treeningutega, mis siinkirjutaja arvates on üks väheseid realistlikke abinõusid noorte eneseusu ja sisemise distsipliini kasvatamiseks.

Väärtushinnangud ja valikud on spordi igapäevane sisu. Kui vaadata suurtel massiüritustel osalejaid, näeme rõõmuga kasvavat hulka spordisõpru. Paljud naudivad sporti kogu perega.

Olen kindel, et sport on pakkunud kõigile Eestimaa elanikele midagi kasulikku, õpetlikku ja meeldejäädavat. Sport on olnud minu parim Õpetaja.

INDREK PERTELSON

Judoka
Spordiklubi Condor president
Eesti Judoliidu juhatuse liige
Eesti Olümpiakomitee Täitevkomitee liige
Eesti Sportlaste Ühenduse asutajaliige
indrek@condor.ee

Adressaat:

Postmark

Eesti Mittetulundusühingute ja
Sihtasutuste Liit
10142 Tallinn, Endla 4
Telefon (0) 626 3309, Faks 626 3310
E-post info@ngo.ee
www.ngo.ee